

An aerial photograph of a coastal town, likely Klagstorp, showing a church with a tall spire, residential buildings, and surrounding agricultural fields. The image is in black and white with a blue tint.

Ortsanalys för
KLAGSTORP
"Byn nära kusten"

Förord

En ortsanalys är ett redskap för att skapa en samlad bild av platsen, livsmiljön och förhållandet till omgivningen. Den ska användas som ett verktyg för politiker, stadsplanerare och allmänheten för att förstå ortens historia, dagens situation och framtida möjligheter.

Ortsanalys för Klagstorp är genomförd under mars/april 2017 på uppdrag av Trelleborgs kommun. Analysen kommer att utgöra underlag för den nya översiktsplan för Trelleborg som kommunen ska ta fram. Till grund för ortsanalysen ligger dialog med ortens invånare, studier på plats samt litteratur- och kartstudier. Den litteratur som använts är bland annat *Natur- & kulturmiljöplan 2010 Trelleborgs kommun* och *Översiktsplan 2010 Trelleborgs kommun*. Ortsanalysen är utförd av FOJAB arkitekter i samarbete med Trelleborgs kommun, God Bostad och Trivector Traffic.

.....

Fotografier: God bostad s.6

Fotografier med creative commons-licens, upphovsman Skånska matupplevelser på s. 16; Xavi och D Hall på s. 18

Övriga foton: FOJAB Arkitekter och Trelleborgs kommun

Kartor: Utsnitt ur Häradsekonomiska kartan och Generalstabskartan s. 5

Övriga kartor: FOJAB arkitekter

Trelleborgs kommun: Ann-Katrin Sandelius, Lina Hellström, Jonas Gustavsson, Mark Huisman, Jessica Van Rooyen, Cathrine Ek m fl

FOJAB Arkitekter: Magdalena Hedman, Elvira Grandin, Ninnie Hedström, David Kiss

Underkonsulter: David Melchert - God bostad
Mats Améen - Trivector Traffic

Upprättad 2017-05-05

Innehåll

Historisk utveckling	5
Befintliga förhållanden	8
- Karaktär - Bebyggelsestruktur/topologi - Grönblå struktur - Trafikstruktur - Mötesplatser - Service och verksamheter - Socialt liv - Ortsfakta	
Styrkor och svagheter	14
Utvecklingsförslag	16
- Utvecklingsstrategier - Rekommendationer	

Historisk utveckling

Klagstorp blev stationsort på 1880-talet och ett decennium senare järnvägsknutpunkt. Ett stationssamhälle växte fram och ett järnvägshotell anlades 1893. Klagstorp var centralort med en livlig affärsverksamhet. I mitten av 1900-talet lades järnvägen ner. Sedan dess har utbyggnaden av Klagstorp varit begränsad.

Stationssamhället Klagstorp

Klagstorp uppstod som stationssamhälle efter fullbordandet av Börringe-Östratorps Järnväg (BÖJ) år 1887. År 1890 tillkom även Trelleborg-Klagstorps Järnväg (TKJ), som 1894 övertogs av Trelleborg-Rydsgårds Järnväg (TRJ) som 1895 öppnade banan till Rydsgård. BÖJ förstatligades 1941 och TRJ 1943. Persontrafiken på TRJ upphörde 1956 och på BÖJ 1957, men godstrafik fanns på sträckan Trelleborg-Klagstorp-Jordberga fram till 1974.

Klagstorp var centralort i storkommunen Klagstorp som bildades år 1952. Vid den här tiden uppfördes Klagstorps kommunhus som är ritat av Jaenecke Samuelssons arkitektkontor. Byggnaden fick en, för tiden, modern utformning. Den uppfördes som en fyrlängad byggnad kring en liten innergård. Den innehöll flera funktioner, så som bank, post, bibliotek, sjukhus, scoutlokal, hobbyrum, kommunalkontor och sessionssal. Idag har Klagstorps skola slöjdssalar och matsal i byggnaden. År 1967 uppgick Klagstorp i Trelleborgs stad.

Under första världskriget identifierade en statlig kommission behovet av beredskapslagring av livsmedel. Efter utredningar byggdes sammanlagt nio lagerhus, varav ett förlades i Östra Klagstorp. Samtliga utformades i princip enligt samma ritning, där en av Sveriges

mest framstående arkitekter, Gunnar Asplund, stod för den exteriöra utformningen. Husen uppfördes i trä, var sex våningar höga och dimensionerade för att ta emot 4000 ton spannmål. Lagerhuset i Klagstorp eldhärjades och togs ur drift samt revs i början av 1990-talet.

En byggnad som än idag är utmärkande i Klagstorp är den 60 meter höga silon. Anläggningen byggdes år 1967 av bland annat 3600 kubikmeter betong och 35 mil armeringsjärn. Tanken var att den skulle ta emot drygt 11 000 ton spannmål. Idag hanterar man över 20 000 ton årligen.

Bevarandevärd bebyggelse och miljö

Följande byggnader och miljöer bedöms i denna ortsanalys vara bevarandevärda:

Före skiftesreformerna

Nuvarande kyrka är från 1868 men ligger på platsen för den medeltida kyrkan.

Kyrkbyn Östra Klagstorp bestod av sex gårdar som låg samlade väster om kyrkan. Två av dessa kvarligger på ursprunglig plats men är förändrade under 1800-talet. En av gårdarna är författaren, filosofen, lunda-professorn och akademiledamoten Hans Larssons

Klagstorp på Generalstabskartan från 1800-talets första hälft.

Klagstorp på Häradsekonomska kartan från 1900-talets första hälft.

Klagstorp kyrka

Silo i fonden, kommunhuset till vänster

Järnvägshotellet

("kloge Hans") födelsehem och släktgård. Byn och gården skildras i romanen Hemmabyarna, världsbeaktelser i femton kapitel. Nuvarande gårdsanläggning är från 1850-talet.

Stommen i vägnätet.

Industrialiseringen 1860-1950

Järnvägssträckningen är synlig och stationshus finns kvar. Namnet Klagstorks stationsväg. Järnvägshotellet vid Storgatan.

Inslag av gathus, affärsrörelser mm längs Storgatan. Flera byggnader är i två våningar med avfasade hörn

i enlighet med byggnadsstadgan 1874 och visade på stadsambitioner - andra knutpunkter hade ju vuxit till riktiga städer.

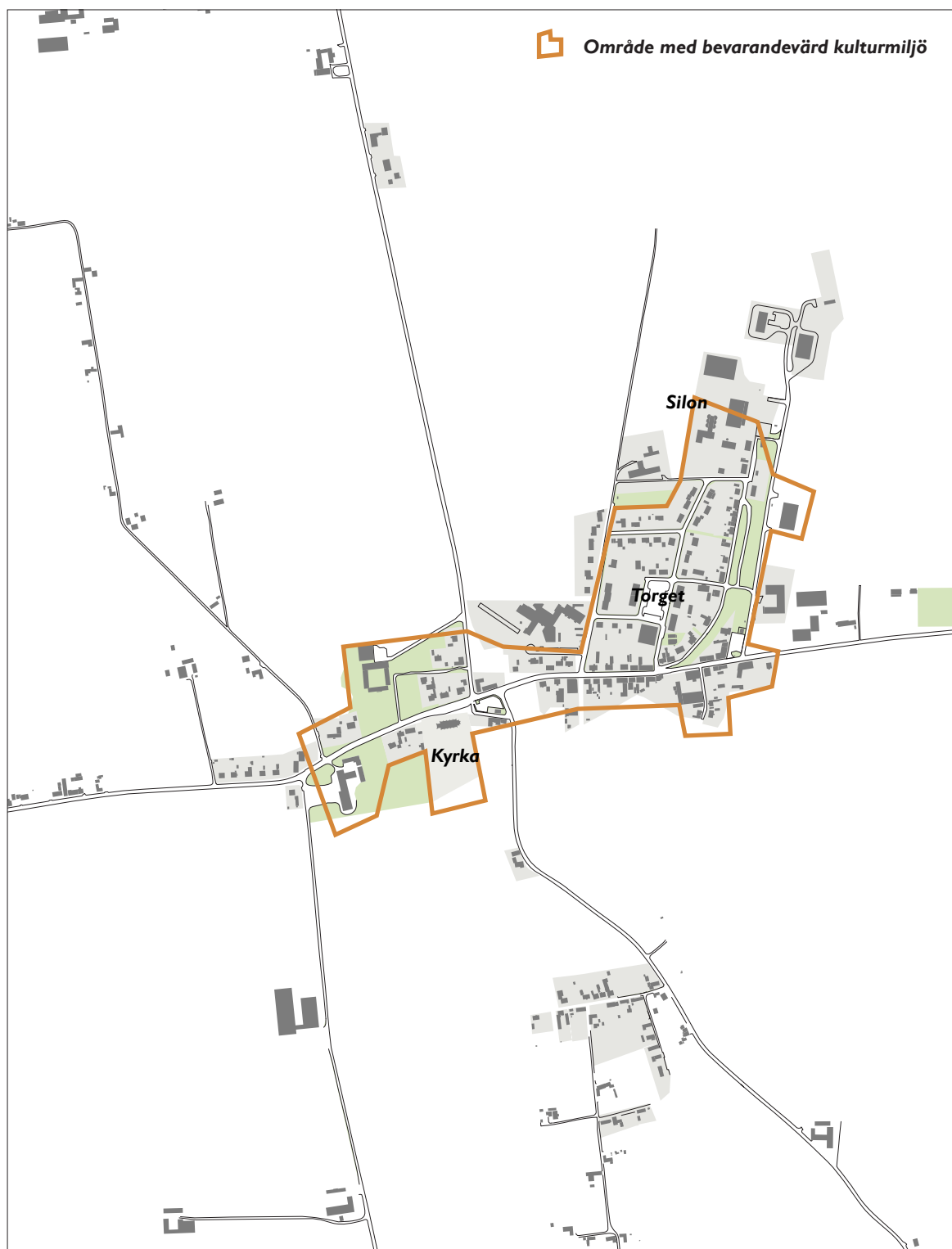
Efterkrigstiden

Kommunalhuset från 1959, ritat av Fritz Jaenecke och Sten Samuelson.

Lantmännens silo är ett tydligt landmärke.

Skyddad bebyggelse och miljö

I Klagstorp omfattas kyrka och kyrkogård av av kulturmiljölagstiftningen (KML 4 kap.). Inga kända miljöer eller objekt ingår i riksintresse med hänsyn till kulturmiljön.

Karta - Område med bevarandevärd kulturmiljö

Den befintliga silon utgör ett landmärke i byn.

Befintliga förhållanden

I ett flackt odlingslandskap, omkring fem kilometer från kusten, ligger Klagstorp. Orten har knappt 550 invånare. Bebyggelsen i Klagstorp utgörs av småhus från 1800-talet till 2000-talet. I orten finns kyrka, förskola, skola och livsmedelsbutik. De gröna inslagen består främst av villaträdgårdar. Byn kan nås med kollektivtrafik i form av buss.

Karaktär

Klagstorp karaktäriseras av en brokig bebyggelse från olika tidsepoker och i olika skala, den tidigare järnvägssträckningen vilken fortfarande är synlig, den gamla bygatan (länsväg 667), större verksamhetsanläggningar i ortens yttre kanter och gröna inslag i trädgårdar, kring kykan, de större gårdarna och på torget.

Bebyggelsestruktur

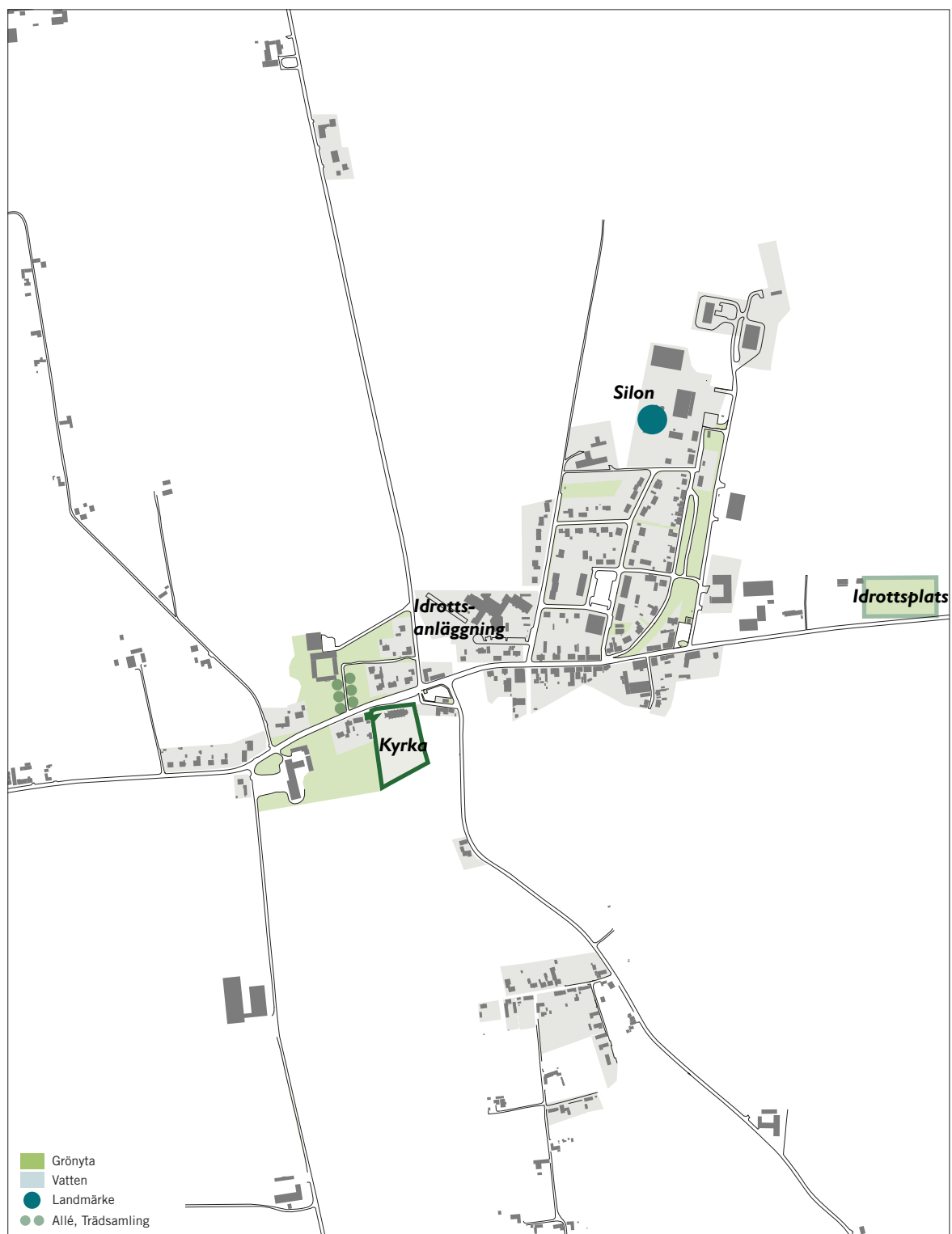
Bebyggelsen i Klagstorp är i huvudsak organiserad kring Storgatan som löper i öst-västlig riktning genom byn samt i ett stormaskigt rutnät norr om denna. Utmed Storgatan utgörs bebyggelsen främst av gathus som ligger med fasad i linje med gatan. Norr om Storgatan, mellan Nils Perssons väg i väster och Klagstorps Stationsväg i öster, är merparten av bebyggelsen friliggande villor, men det finns även flerbostadshus varav några är hyresrätter. I ortens yttre delar ligger större bebyggelse och anläggningar: en idrottsanläggning i öster, spannmålssilos och en kraftanläggning i nordost och en skola i nordväst. Enskilda äldre byggnader utgör historiska spår, bland annat kyrkan, kommunhuset och järnvägshotellet.

Grönblå struktur

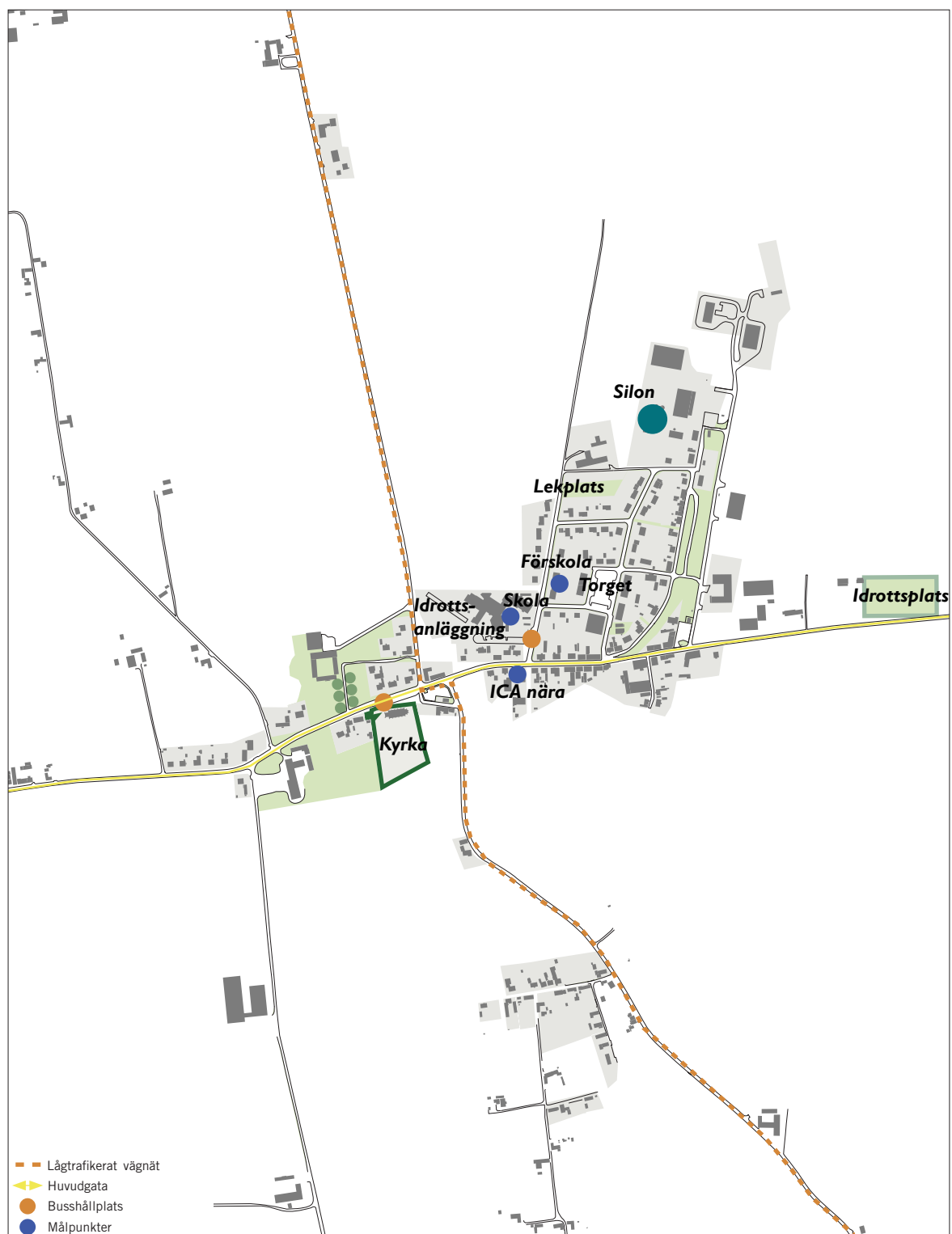
Klagstorp är belägen i ett flackt odlingslandskap. Landskapet har en storskalig karaktär med vida vyer. Sikten bryts av buskar i ägogränser, alléer och höga träd i anslutning till gårdarna. Eftersom orten omges av jordbruksmark är den allemansrättsliga tillgången till grönytor i närheten begränsad. Inte heller på längre promenadavstånd eller cykelavstånd finns det naturmiljöområden för rekreation. Inom Klagstorp finns gröna inslag i form av trädgårdar och stora träd i anslutning till kyrkan/kyrkogården, de större gårdarna och på torget. Vid det före detta vattenverket finns också en större grönyta och i ortens södra del finns ett iordningsställt grönområde vid bäcken, som bland annat används av skolan.

Trafikstruktur

Klagstorp nås i huvudsak via länsväg 667 som löper i öst-västlig riktning genom orten. I öster kallas vägen Källstorpsvägen, i väster Vallbyvägen och genom Klagstorp Storgatan. Från söder nås Klagstorp via Äspövägen och Hemmesdyngevägen som leder vidare till kusten. Från norr nås Klagstorp via Brönnestadsvägen som leder vidare till riksväg 101. Den lokala

Karta 1:10 000- Bebyggelse och grönstruktur

Karta - Trafik och målpunkter

Klagstorp's huvudgata med matbutik och trottoarer för fotgängare

gatustrukturen i Klagstorp består av ett stormaskigt sammanhängande rutnät norr om Storgatan, med vissa avvikelser i form av tvärgående gator och säckgator.

Inom Klagstorp finns trottoarer utmed de större gatorna, medan separata cykelvägar saknas. Det finns inte heller några separata cykelvägar till/från Klagstorp.

Klagstorp trafikeras av regionbuss nr 184 som går mellan Trelleborg och St Beddinge. Vardagar går det en tur/timme. Totalt finns det två hållplatser (Klagstorp k:a, Klagstorp's skola). Dessa ligger utmed Vallbyvägen respektive Nils Perssons väg. Kollektivtrafikstråket är klassat som ett svagt stråk.

Länsväg 667, Äspövägen, Hemmesdyngevägen och Brönnestadsvägen är statligt ägda, Hälehögsvägen, Hans Larssons väg, Taborvägen och Timmervägen är kommunalt ägda och merparten av övriga vägar privat ägda.

Service och verksamheter

Serviceutbudet i Klagstorp är begränsat. Den offentliga servicen består, utöver kollektivtrafiken, av förskola och skola (F-5/6). Skolan renoverades och byggdes till år 2014 och i samband med detta rustades också

skolgården upp. Den kommersiella servicen består av en livsmedelsbutik och en pizzeria. I Klagstorp finns ett vattenverk, vilket är en viktig verksamhet i orten.

Socialt liv och mötesplatser

I Klagstorp bor knappt 550 personer. Medelåldern är 40 år. 24 % av befolkningen är mellan 0 och 19 år, 57 % mellan 20 och 64 år och 19 % är 65 år eller äldre. Arbetsmarknaden i Klagstorp är liten och endast 11 % av den yrkesverksamma befolkningen arbetar i orten.

Utbudet av mötesplatser är begränsat i Klagstorp. De mötesplatser som finns är främst förskolan, skolan med gymnastiksal, lekplatsen, kyrkan, livsmedelsaffären och idrottsplatsen i Klagstorp's östra del. Länsväg 667 fungerar till viss del också som en mötesplats i och med att det är möjligt att röra sig till fots utmed vägen. Något torg eller annan liknande offentlig platsbildning finns inte idag i Klagstorp.

Lekplatsen i Klagstorp bedöms av Trelleborgs kommun vara i bra skick.

I Klagstorp finns det flera föreningar, bland annat Klagstorp's IF, Södra Åby Hembygdsförening, Klagstorp's Föreläsningsförening, Alla kan gymna.

Ortsfakta

Klagstorp

Trelleborgs tredje minsta utvecklingsort

548

Invånare

40 år

Medelålder

Befolkningsökning

- 0,9% **+ 5,5%**

2005-2015

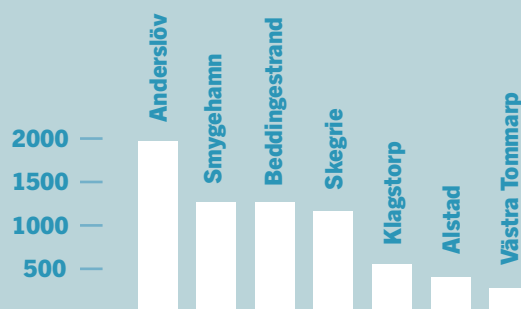
2010-2015

Areal

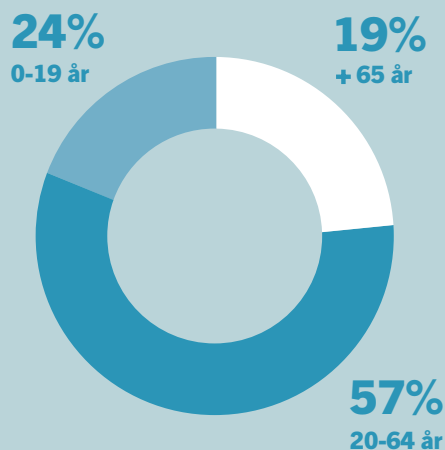
1,07 km²

511

Invånare/ km²

Trelleborgs utvecklingsorter efter invånarantal

Åldersfördelning

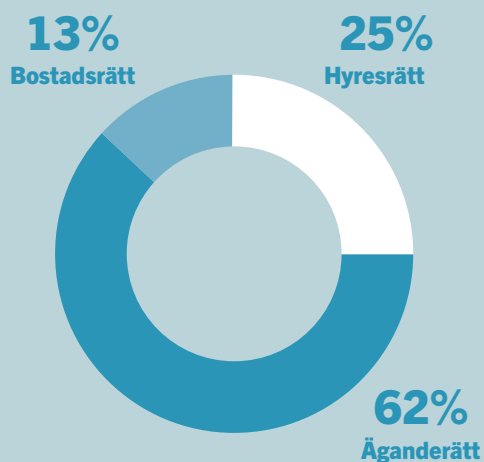
Klagstorp har en åldersfördelning som i stort överensstämmer med genomsnittet för Trelleborgs kommun. Andelen unga är lite högre och andelen över 65 år lägre än genomsnittet.

- ✓ **Förskola**
- ✓ **Skola F-5/6**
- **Skola F-9**
- **Äldreomsorg**
- **Vårdcentral**
- **Bibliotek**
- ✓ **Livsmedelsbutik**

Serviceutbud

I Klagstorp finns förskola, skola och livsmedelsbutik.

Inga byggda bostäder sedan ÖP 2010

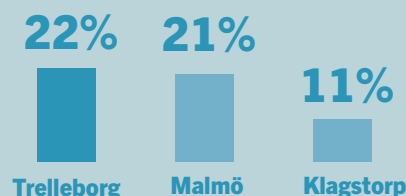

Bostadsutbud

Klagstorp har ett blandat bostadsutbud som liknar genomsnittet för Trelleborgs kommun.

Färre än
50%
arbetar i annan kommun

Här arbetar ortens befolkning

Arbetsmarknad

Ortens förvärvsarbetande arbetar främst i andra större städer som Trelleborg och Malmö. Andelen som pendlar till andra kommuner för att arbeta är lägre än genomsnittet. Jämfört med övriga utvecklingsorter arbetar en hög andel av ortens förvärvsarbetande i den egna orten.

Kollektivtrafik

Klagstorp trafikeras av regionbuss till Trelleborg och St Beddinge. Kollektivtrafikstråket är klassat som ett svagt stråk.

Svagt
kollektivtrafikstråk

Styrkor och svagheter

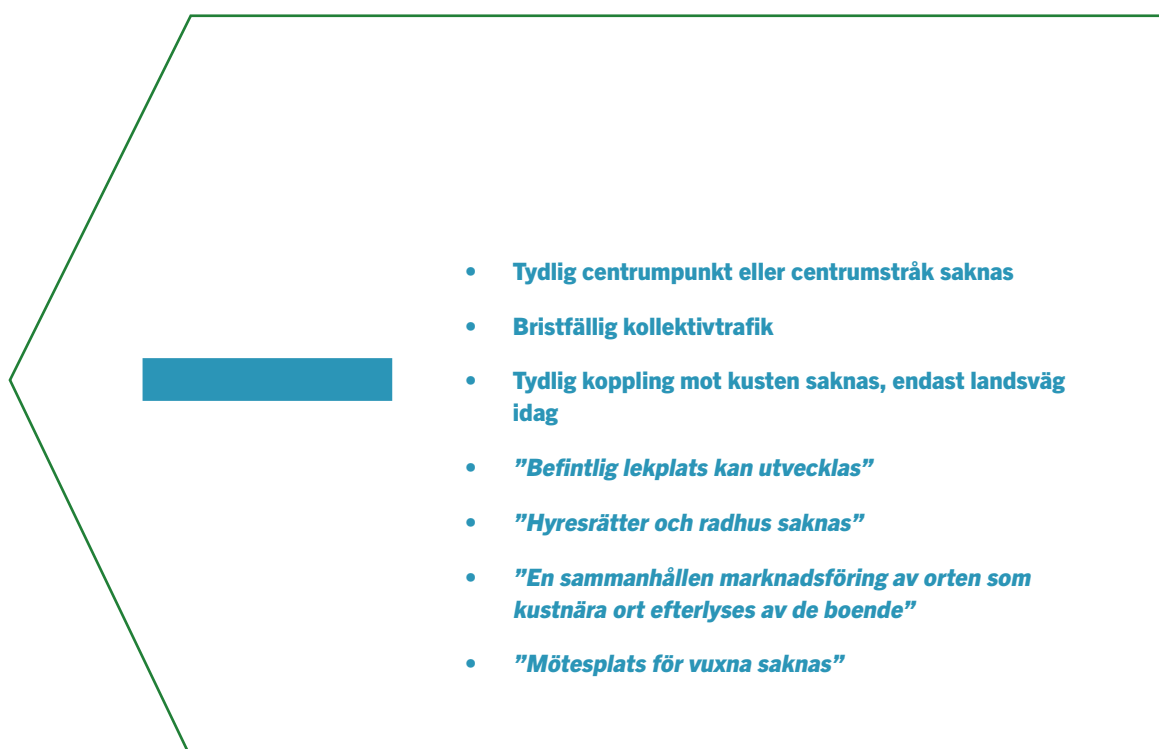
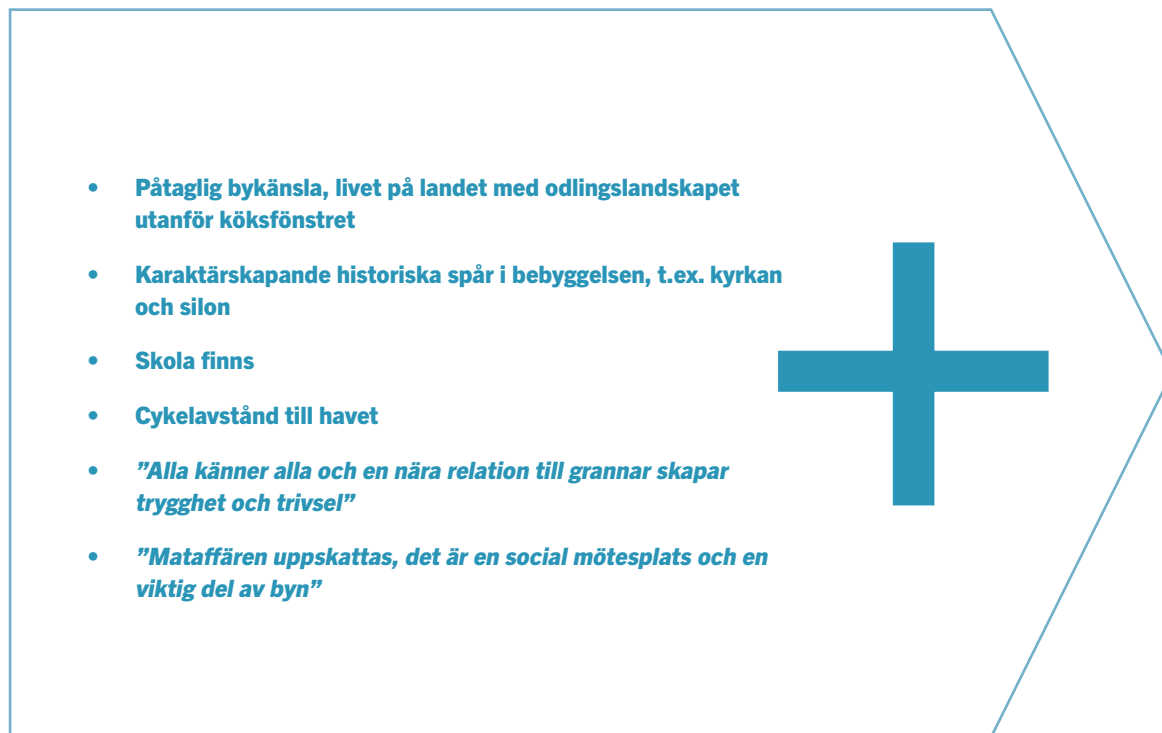
I kartläggningen och analysen av befintliga förhållanden i Klagstorp har ortens styrkor och svagheter definierats utifrån ett utvecklingsperspektiv. Som underlag har även material från Trelleborgs kommuns dialog med de boende och verksamma i Klagstorp använts.

Styrkor

Klagstorps bykaraktär och de vida utblickarna mot odlingslandskapet hör till ortens styrkor. Även de historiska spåren utgör en styrka genom att vara karaktärsskapande och berätta om utvecklingen av orten. Till de historiska spåren hör bland annat bebyggelse med tidstypiska arkitektoniska drag, kyrkan och silon. I Klagstorp finns potentiella centrumpunkter, vilka kan utvecklas till platser för servicefunktioner och möten. Att det finns en skola och en etablerad livsmedelsbutik hör också till styrkorna. Livsmedelsbutiken fungerar både som service och som mötesplats och har en kundkrets som sträcker sig till och med utanför Klagstorp. Till Klagstorp styrkor hör också att orten uppfattas som en plats för alla åldrar, där man umgås över generationsgränser. De boende har uttryckt det som att alla känner alla, vilket skapar både trygghet och trivsel.

Svagheter

Klagstorps svagheter handlar delvis om trafikstrukturen inom och till/från orten. Kollektivtrafikkopplingarna är bristfälliga. I dagsläget är det exempelvis svårt att åka kollektivt under helgerna. Att utveckla kollektivtrafiken är viktigt framför allt för ungdomarna, för att öka deras rörelsefrihet. Trygga gång- och cykelvägar inom Klagstorp och cykelvägar mellan Klagstorp och havet och närliggande orten saknas. Sådana är också särskilt viktiga utifrån ett barn- och ungdomsperspektiv. Till ortens svagheter hör även att mötesplatser saknas. De boende efterlyser också ett mer varierat bostadsutbud med bland annat radhus. De boende beskriver också Klagstorp som "geografiskt bortglömt" sedan järnvägen lades ner och de uttrycker att en sammanhållen marknadsföring av orten skulle behövas.

Styrkor och svagheter

Sammanställning från medborgardialog och analys. Synpunkter från medborgardialog redovisas i kursiverad text inom citattecken.

Boende med egen odling och ekoprofil kunde vara ett unikt inslag i Klagstorp.

Utvecklingsförslag

Med starka kopplingar till Beddingestrand, Smygehamn och kusten kan Klagstorp utvecklas till en attraktiv boendeort med möjlighet till profilerat boende. Valfungerande gång- och cykelstråk anläggs både inom orten och till närliggande platser. Den gröna strukturen stärks och sammanhängande rekreationsstråk utvecklas.

Utvecklingsstrategier

Föreslagen utveckling av Klagstorp grundas på ett antal strategier för hållbar ortsutveckling som bland annat Region Skåne arbetar med. Strategierna berör utveckling av orten på en övergripande nivå. Strategierna fördjupas sedan genom konkreta rekommendationer, vilka här redovisas både i löptext och i punktform. Rekommendationerna berör utvecklingen på en mer detaljerad nivå.

Strategi 1: Öka tillgängligheten

Tillgängligheten till och inom Klagstorp kan öka genom att kopplingarna till närliggande orter, främst Smygehamn och Beddingestrand, och till havet stärks. Kopplingarna handlar i huvudsak om cykelstråk och i viss mån även gångstråk. Att stärka kopplingarna till Smygehamn är särskilt viktigt för att möjliggöra för barn och unga att gå i skolan, årskurs 7 - 9, i Smygehamn.

Strategi 2: Stärk attraktiviteten och identiteten

Klagstorps attraktivitet kan öka och identiteten stärkas genom att kopplingarna till kusten utvecklas, utbyggnad av orten sker i liten skala och med varierad bebyggelse och alléer planteras utmed nya vägar och gång- och cykelstråk.

Strategi 3: Främja god hälsa och rekreation

För att främja god hälsa och möjliggöra rekreation behöver den gröna strukturen i Klagstorp stärkas och sammanhängande rekreationsstråk utvecklas.

Rekommendationer

Stråk och mötesplatser

Anlägg en cykelväg mellan Klagstorp och Smygehamn för att främja samspelet mellan Klagstorp, Smygehamn och Beddingestrand och för att stärka kopplingen mellan Klagstorp och havet.

Anlägg en cykelväg längs länsväg 667, den sträckning som går genom Klagstorp. Komplettera denna med gång- och cykelvägar till målpunkter i orten, så som skolan och idrottsplatsen.

Två säkra passager för gående och cyklister över länsväg 667 föreslås, den ena vid korsningen länsvägen/Åspövägen och den andra i korsningen länsvägen/Nils Perssons väg.

Det vore fördelaktigt om kommunen tog över huvudmannaskapet för de vägar inom Klagstorp som idag är statligt ägda, för att möjliggöra ovan föreslagna förändringar.

Plantera trädalléer utmed en del av vägarna i Klagstorp.

Främja föreningslivet i Klagstorp för att bidra till en levande ortsmiljö. Detta kan ske genom att föreningar ges utrymme att anlägga aktivitetsytor eller iordningställa verksamhetslokaler, exempelvis utmed den mest centrala delen av länsväg 667.

Skola

Möjliggör för barn och unga att gå i skolan i Smygehamn, årskurs 7 - 9, genom att anlägga en separat cykelväg mellan Klagstorp och Smygehamn.

Bebyggelse

Främja en småskalig och varierad utbyggnad av Klagstorp och koncentrera ny bebyggelse till två större områden i anslutning till befintlig bebyggelse, ett söder om Storgatan och ett norr om Storgatan.

Låt Klagstorp växa med ca 50 nya bostäder fram till år 2028.

Tillåt samtliga bostadstyper och upplåtelseformer, eftersom Klagstorp idag inte lider brist på någon särskild bostadstyp eller upplåtelseform.

Möjliggör stora tomter i områdena närmast det öppna odlingslandskapet för att skapa ett samspel mellan bebyggelsen och kringliggande landskap och för att understryka Klagstorps lantliga läge och karaktär.

Möjliggör för "livsstilsboende", exempelvis i form av boenden med ekoprofil eller flerfamiljsbostäder med

odlingsmöjligheter.

Uppför ny bebyggelse i högst två våningar för att knyta an till befintlig skala i Klagstorp.

Grönska och rekreation

Stärk de gröna inslagen genom att genom att skapa sammanhängande gröna stråk för rekreation och plantera alléer utmed nya vägar och gång- och cykelvägar.

Plantera alléer även i lägen där alléer funnits tidigare, lägen baserade på Häradsekonomiska kartan och Trafikverkets alléplan. I alléplanen anges både läge och rekommendationer för arter. Rekommenderade arter är lind, lönn, fruktträd eller andra för orten karaktäristiska arter.

Utvecklingsförslag för Klagstorp

Bebyggelseutveckling - mindre tillägg, livsstilsboende

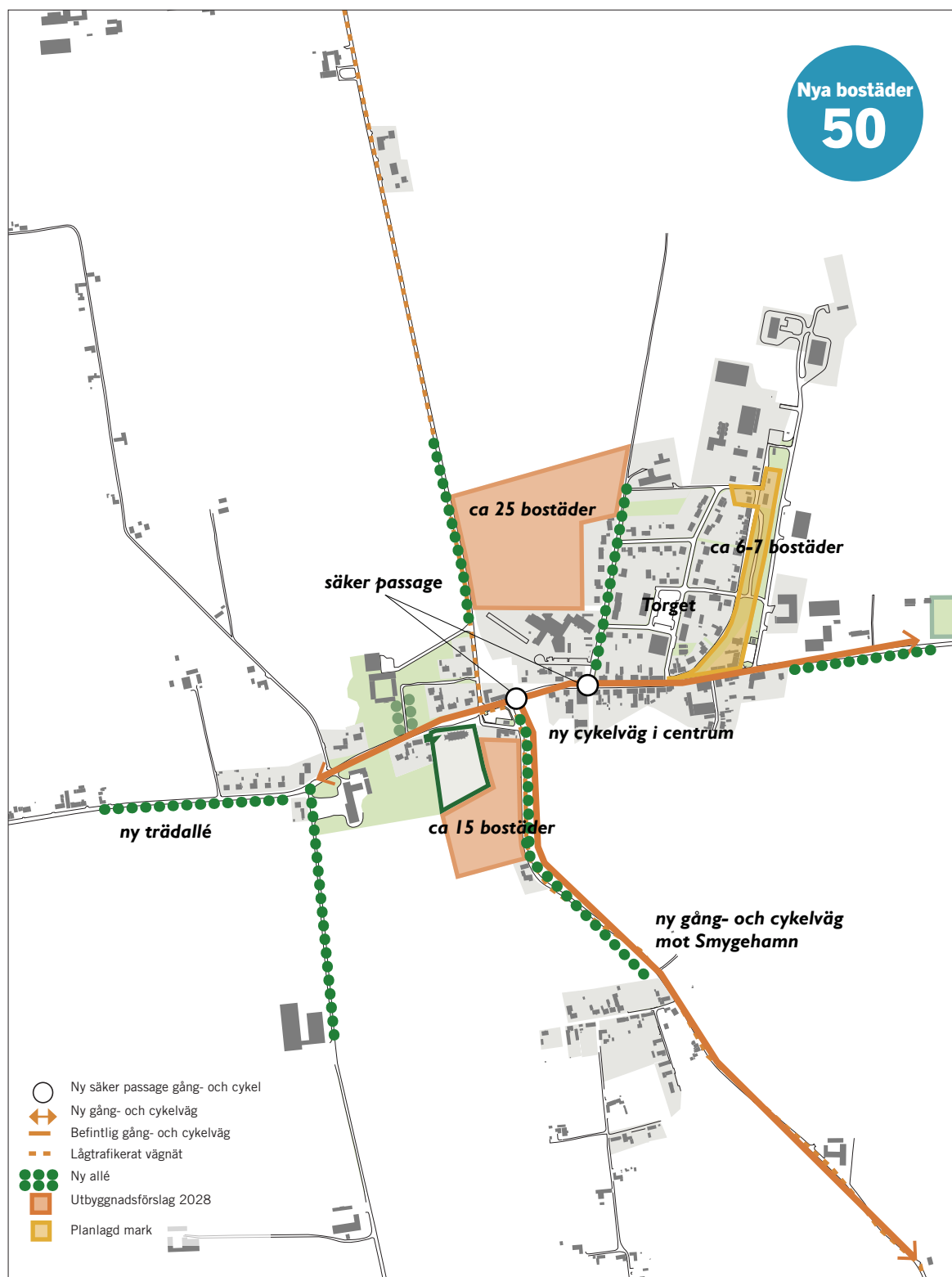
- Möjliggör ca 50 nya bostäder fram till år 2028
- Möjliggör för "livsstilsboende", exempelvis i form av boenden med ekoprofil
- Möjliggör stora tomter i områdena närmast det öppna odlingslandskapet
- Uppför ny bebyggelse i högst två våningar

Förbättra koppling till kusten

- Anlägg en cykelväg mellan Klagstorp och Smygehamn för att främja samspelet mellan Klagstorp, Smygehamn och Beddingestrand och för att stärka kopplingen mellan Klagstorp och havet
- Anlägg gång- och cykelvägar utmed centrumgatan och mellan målpunkter inom Klagstorp

Plantera träd!

- Plantera alléer utmed viktiga vägar och gång- och cykelvägar

Karta 1:10 000 - Framtida utveckling, totalt ca 50 bostäder

TRELLEBORGS KOMMUN

Algatan 13 • 231 83 Trelleborg • växel 0410-73 30 00 • fax 0410-441 90

www.trelleborg.se • trelleborgs.kommun@trelleborg.se